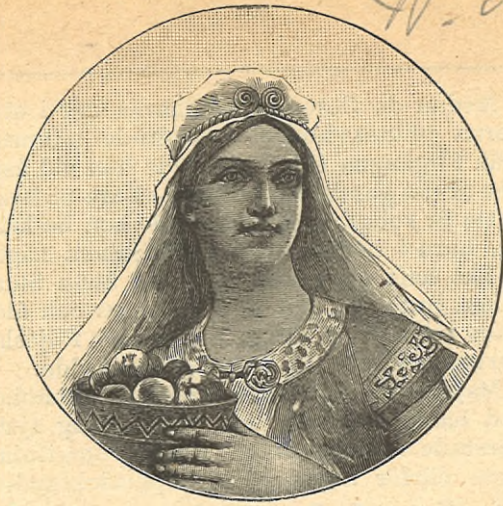

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

W. Andersson 17. Paulsgt 39 2 1/2

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 97 (672).

ONSDAGEN DEN 6 DECEMBER 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. 5:— IDUNS MODETID. UTAN PL. 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 61 47. RIEKS 16 46	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
--	--	---	--	---

AUGUSTA ATTERBOM, FÖDD TIGERSCHIÖLD.

VÅR AF NJUTNINGSLYSTNAD och lyx präglade tid är det godt att någon gång få stanna inför en kärnkvinna, lyssna till hennes lefnadssaga och värmas af hennes personlighet.

En sådan var Augusta Victoria Atterbom född Tigerschiöld. Ett hem och den natur, hvilken omger detta, har på karaktärsdanningen det största inflytande.

Det var också i en särdeles vacker del af Södermanland vid den fagra sjön Båfvens strand på säteriet Bögstorp, som fru Atterbom söndagen den 3 nov. 1839 såg dagens ljus. Hon var yngst bland sju syskon och föräldrarna voro kaptenen vid kungl. lifbevärningen Gustaf Bernhard Tigerschiöld och hans maka Gustafva Hytthon.

Vid sex års ålder forlorade den lilla Augusta sin fader, »men,» säger en henne närstående, »hade den stora lyckan att äga en moder, som var en sällsynt utmärkt kvinna såväl till inre egenskaper som yttre praktisk duglighet, ett mönster för husmödrar, och hvilken blifven änka energiskt skötte familj och jordagods. Det utmärkande hos henne var en ständig verksamhetslust, en

människokärlek och själfuppoffring, som ej ville veta af någon gräns. Hvarje hjälpbehöfvande var för henne i kristlig mening hennes nästa.»

Augusta var den af barnen, hvilken mest liknade sin mor. Af fadern hade hon ärfvt ett särdeles lätt och behagligt sällskapsätt och hans stora kärlek till djur, i synnerhet hästar. Dessa förstod hon att sköta så väl i friskt som sjukt tillstånd, och under hennes flicktid kunde hon gärna vaka natten öfver hos en sjuk fyrbent vän. Att köra var ett nöje, som hon äfven vid mogen ålder njöt af.

Sin undervisning fick Augusta i bokliga kunskaper och musik af enskild lärarinna, men för öfrigt var det modern, hvilken handledde sin dotter, och under denna förträffliga moders ledning uppväxte hon till en blomstrande ungmö, sund till kropp och själ, enkel och naturlig. Barnsligt glad med sina jämnåriga, men dock med ett djupt drag af allvar hade hon ett sinne öppet för allt skönt och ädelt. Koketteri och all förkonstling voro henne däremot fullkomligt främmande. Redan som barn visade hon så stor praktisk duglighet, att hon af de äldre syskonen kallades »lilla förståndet».

Tidigt fick hon deltaga i hushållsbestyren och stiga upp med solen. Redan klockan 5 på morgonen kunde man finna den unga fröken Augusta i kök eller visthus, där hon ställde i ordning för folkets frukost. Dessemellan surrade spinnrocken, var väfstolen i gång eller idkades annan huslig slöjd, men för dessa arbeten glömdes hvarken den ideella utvecklingen eller var glädjen därför bannlyst, tvärt om.

I fru Tigerschiölds hus samlades granarna gärna, ty man trufdes där så godt och roade sig af hjärtans lust, icke minst med musik, särskildt vacker sång.

Bland traktens ungdom befann sig vid slutet af 1850-talet ingenjörerna vid den då under byggnad varande västra stambanan.

Till dessa räknades ock skaldens, professor Atterbom, ende son d. v. löjtnanten vid Väg- och vattenbyggnadscorpsen, sedermera majoren och distriktchefen Ernst Atterbom, hvilken var nog lycklig att den 6 augusti 1863 som sin brud få hemföra Augusta Tigerschiöld.

I mynt medförde hon ej någon stor hemgift, men i vaggan hade en god fé gifvit henne ett trollspö, hvilket med sina medel kunde framkalla stora verkningar. Detta begagnade hon flitigt.

De unga makarnes första lilla bo reddes i Södermanland, men snart fick den unga

frun lära sig, att hvar hälst hennes mans arbetsfält var beläget, i hast kunna slå ned sina bopålar och tillkalla hemmets penater. Så fick hon från Skånes sydligaste strand och upp till Helsingland flytta omkring i en hel del af Sveriges provinser, på 16 år byta vistelseort icke mindre än 11 (elfva) gånger, ej sällan boende i trakter, där mat knappast kunde fås för pengar, och under tider, då efter hand 7 små barn togo moderns krafter och tid i anspråk. Hennes make hann knappast mera än anskaffa det folk, som skulle verkställa själfva flyttningarna, det öfriga fick fru Atterbom själf besörja, och hon gjorde det med oförliknelig hurtighet och praktisk duglighet. Denna senare egenskap framträdde allt mera i den mån hushållet växte, och hon öppnade sitt hem för de sällskapskretsar, som där så oändligt väl trufdes, därför att värdinnan var så behaglig. Hennes takt var så fin, hennes älskvardhet så hjärtevinnande, och hon ägde den oskattbara förmågan att kunna glömma sig själf och helt gå upp i andras intressen.

Sedan major Atterbom blifvit utnämnd till chef för västra distriktet, flyttade han den 2 okt. 1879 med sin familj till Göteborg, och från den dagen var det slut med vandringslifvet. Ogärna, utom för mindre utflykter, lämnade sedan majorskan sitt komfortabla hem, alltid beläget så att grönska smekte hennes öga och där hon var i tillfälle att odla sina kära blommor. Huru väl hon förstod sig på dessa visas däraf, att hon vid landtbruksmötet i Göteborg 1891 valdes till prisdomare i gruppen trädgårdsväxter, särskildt blommor.

Allt skönt tilltalade henne ju, och liksom i barndomshemmet njöt hon i det egna i fulla drag af musik och samlade gärna musici, framför allt sångare, omkring sig.

För språkets välljud hade hon äfven sinne. Hon läste gärna och hon läste väl, ja så vackert, att det var en njutning att få lyssna till hennes i allt så sympatiska och fängslande föredrag af en författares tankar. Så långt hennes mångsidiga verksamhet tillät, följde hon med sin tid, och särskildt på ett område följde hon alltid med den, och det var, när fråga väcktes om, huru man skulle fostra ett andligen och lekamligen starkt och sundt släkte. Därför var hon så intresserad af skolorna, särskildt elementarläroverken för flickor; och i det, där hennes egna döttrar fingo sin undervisning, var hon af föreståndarinnan en gärna sedd mamma, med hvilken lärarinnorna tyckte om att i uppfostringsfrågor få utbyta tankar.

Från ungdomen hade hon varit van vid allt slags arbete, och med sina tjänarinnors hjälp sydde hon, ända tills barnen blefvo vuxna, deras kläder, och ända till sitt lifs slut väfde hon åt make och söner kostymtyg och klädningar till döttrarna; men med hennes utpräglade sinne för skönhet, älskade hon dock framför allt att pryda sitt hem med konstväfnader. Handarbetets vänner hade i henne en af sina bundsförvanter. Besök där gjorde hon gärna, och försedd med nya mönster återvände hon hem för att med spole och nål skaffa ännu flere vackra textilarbeten, eller för hvad de inbragte på annat sätt öka hemmets trefnad. Kort före sin död fick hon se en person väfva flamskt, och strax var hon färdig att skaffa sig en väfstol och själf lära sig väfnadssättet.

Hur mycket hon än älskade detta sitt vackra arbete, så när hälst hon behöfdes på ett annat område, var hon färdig att skynda dit. Majorskan Atterbom var född sjuksköterska och hade de läkares, som vårdade de sjuka, fulla förtroende. Vid ett tillfälle då hon efter flere operationer skötte sin man, sade den värderade kirurgen dr. Alle-rik Lindh: »Fru Atterbom, det är så bra, som om jag själf hade gjort det.» I första hand var det naturligtvis make, barn och tjänare, som fingo vid sina sjukläger mot- taga hennes behagliga, ömma omsorger, men äfven släkt och vänner kunde så långt hälsa och krafter tillåto få räkna på hennes hjälp.

Fru Atterboms deltagande för de lidande glömmes aldrig. Hon förstod så väl andras smärta och hade en ovanlig förmåga att för andras bekymmer glömma sina egna och med det hjärtligaste deltagande försöka att hjälpa eller åtminstone lindra det svåra. Detta, hennes förgätande af sig själf, var hennes vackraste sida och grunddraget, kan man säga, i hennes karaktär.

En sådan husmor var det en glädje att få tjäna, i synnerhet när man lägger därtill, att eftersom hon själf lade hand vid husets sysslor, så förstod hon att värdera arbetet. I sina tjänare såg hon sina hjälpande med- människor och bemötte dem därefter. I allmänhet hade hon genom sin godhet, parad med fasthet och allvar, lätt att vinna underordnades kärlek, aktning och förtroende, och detta visste hon att uppskatta. Två tjänarinnor, som ännu outvecklade vid unga år kommo i hennes tjänst, ha stannat där den ena i 35, den andra i 31 år. Båda mottogo på hennes födelsedag 1889 Patriotiska sällskapets medaljer. När hon fästade den på hennes bröst, hvilken i tjänsten var äldst, sade hon leende: »Lilla Titti, du har så innerligt väl förtjänt den, men jag kunde kanske också ha en liten del i den.»

Dessa tjänarinnor blefvo med åren nästan som medlemmar af familjen. På julafton deltog de så väl i undfagnaden som i husandakten och julklappsutdelningen. Denna högtid firades på samma sätt som den i släktled firats inom Atterbomska och Tiger-schiöldska familjerna. Allt i huset skulle dagen förut vara undangjordt, så att, när morgonsolen på julafton lyste in, var det full helg.

I allmänhet höll majorskan på gamla goda traditioner, och så väl allmänna som enskilda högtidsdagar ville hon fira så, att det uppväxande släktet af dem fick intryck för lifvet. Till och med söndagen skulle ha sin egen prägel. Hon tyckte ej om, att man den dagen bar sin hvardagsklädning eller tvärt om.

Den utmärkta husfrun var den bästa ma-

ka och moder. Hennes natur var moderlig. Alla sina barn hade hon själf närt och fostrat, och små barn i allmänhet väckte hennes intresse. Det påstås, att det var ett nöje att se henne handtera sådana där små hjälplösa varelser. Hennes hand var alltid varm och mjuk, men ägde på samma gång denna fasthet, som inger en känsla af trygghet.

Fru Atterbom hade af naturen ett jämnt och godt lynne, paradt med djupt allvar, men så väl hon som hennes man voro glada och skämtsamma. Mildare tillrättavisningar åt barnen skedde därför gärna med skämt, men voro till följd af allvarets underström, som genomgick det hela, ändå mycket verksamma.

Den ömhet, hvilken enligt tidens sed hennes man icke lagt i dagen, visade fru Atterbom i rikt mått sina barn, men något fjäsk liksom koketteri ville hon ej höra talas om, icke heller pryderi. Flickorna uppfostrades till ansvar för sig själfva. »Dessutom,» så föllo hennes ord, »när nu också flickorna åka velociped, kan man verkligen inte längre hålla ut att vara förkläde åt dem.»

Sönerna följde hon så långt hennes modersöga kunde nå och ändå längre, ty hvad hon ej såg, det kände hon på sig, äfven i detta en äkta gammal-nordisk kvinna, och hvad hon angående de sina anade, slog sål- lan fel.

Sönernas liksom döttrarnas kamrater omfattade hon med moderlig välvilja, och de slöto sig i gengäld med förtroende till henne. Hon förstod så väl de unga, därför att hon till sinnet alltid var jämnårig med sina barn. Detta var kanske, mänskligt sedt, både hennes lycka och olycka, ty därför att hon glömde, att lifvets sommandagar voro förbi, tänkte hon aldrig på att spara sig. Endast någon enda gång undslapp henne ett ord om trötthet. Så yttrade hon, när hennes fjärde son tagit studentexamen: »Det är väl, att de icke äro fle, ty nu orkar jag ej med längre.»

I dessa sina söners och deras kamraters kamp- och segerdagar deltog hon lifligt, och sin vana trogen ville hon fira studenten så, att han ej glömde sin festdag. I Göteborg brukades det ej att blomstersmycka de unga, när de väl approberade kommo ner på gården till sina där väntande fränder och vänner, men sedan fru Atterbom med en hel blomstergärd mottagit sin äldste son och dennes kamrater, blef detta snart bruket. För hvad fru Atterbom ansåg rätt eller vackert, drog hon aldrig i betänkande att rödja väg. Den ordnande, praktiska husmodern framlyste öfverallt, och man böjde sig för henne, äfven där hennes uppträdande icke ansågs påkalladt.

I hemmet var hon allas auktoritet, och hennes praktiska förstånd och goda omdöme visade sig på flere områden kunna ersätta bristande fackkunskap.

En så praktiskt dugande och mot alla hjälpsam dam kunde ej undgå att äfven för offentliga värf blifva anlita; och så långt hon kunde, utan att svika de plikter som lågo henne närmare, mottog hon dessa uppdrag. Så var hon en energisk och mycket intresserad ledamot af Styrelsen för beredande af pension och lifränta åt gamla tjänare.

1897 hade hon i uppdrag att som en af de ledande vid utställningen i Stockholm ordna Göteborgs konstslöjdställning och att vara en af prisdomarne för hemslöjden. Hur väl hon förstod denna, syntes vid ett af hennes besök på Skansen.

Medan de flesta af besökarna där i stugorna pliktskyldigast beundrade minnena från förgångna tider, utropade hon vid åsynen af det gamla husgerådet: »Kära ni, hvad detta är roligt,» och så började hon beskriva, huru i hennes eget föräldrahem något dylikt haft sin plats, eller vid ännu äldre saker, huru det sett ut i mormors och äldmors tid, allt så lifligt, att hennes följeslagarinnor kände sig helt hemmastadda.

Majorskan Atterbom hade i allmänhet god hälsa, och blef hon någon gång sjuk, kurerade hon sig snart. Hennes omgifning fäste därför ingen vidare uppmärksamhet vid, att hon några dagar före sin död klagade öfver ondt i armen, så mycket mindre som hon själf ansåg det för reumatism, hvilket hon ville bota med flitiga slag i väfstolen.

Den 3 nov. skulle hon fylla 60 år och veckan förut hade våningen för vintern blifvit iordningställd.

När majorskan söndagen den 29 okt. kom ut till frukosten, berättade hon för sin yngsta dotter: »Jag hörde så tydligt en röst hviska i mitt öra — du gode och trogne tjänare, öfver en ringa ting har du varit trogen; gå in i din Herres glädje, jag vill sätta dig öfver mycket — eller hur är det Hedvig, du får hjälpa mig att slå upp stället»; och så gick fru Atterbom in efter den bibel hon fått som flicka och läste sedan under dagen flere gånger det anförda stället i Matt. 25: 21.

På onsdagsmorgon var hennes gamla kokerska icke riktigt frisk, hvarför majorskan för att spara henne själf gjorde torguppköpen. Sedan lade hon sista handen vid hemmets ordnande och begaf sig framåt aftonen ut för att besöka en sjuk. På vägen dit kände hon sig illamående, hvarför hon i en droska återvände till hemmet. Inkomsten i sin sängkammare, gaf hon själf order om, huru hon skulle behandlas, och den ankomne läkaren sporde hon, om hon ej fått en svårare hjärnblödning. Han kunde ej neka härtill, men tröstade omgifningen med, att det därför icke behöfde vara någon öfverhängande fara. Fru Atterbom däremot kände dödens omedelbara annalkande. »Gud vare min ande nådig,» utbrast hon, drog smekande handen öfver dotterns, som med hennes i sin satt vid sängen, och förlorade medvetandet. Ett par timmar senare, den 2 nov., hade hennes friska, lifskraftiga själ lämnat det förgängliga.

När hennes äldsta dotter, hvilken för studier vistades i England, eftertelegraferad hunnit hem, sof redan i det vackra hemmet, omgifven af blommor och ljus, hennes oförgätliga moder den sista tunga, djupa sömnen.

Församlingens kyrkoherde bjöd där frid öfver den döda, och sedan anträdde hennes sista flyttning upp till universitetsstaden vid Fyrisån.

I kapellet på den vackra kyrkogården jordfästes hon af doc. J. A. Eklund, som vid hennes bår talade om det friska, fulla lifvets betydelse, när det lefves ej för oss själfva, utan för andra; och så bars kistan ut och nedsänktes i Atterbomska grafven. Den ligger nära Carolinaparken, från hvilken i den höstljumma vinterkvällen sångerna för hjälten vid Lützen klungo. Det var nationens fest, den 6 nov., också den en dödsfest, men dock en segerfest, ty det goda, hvarhälst det uppenbarar sig, dör icke.

AMANDA LEFFLER.

SMÅSKOLELÄRARINNORNAS SAK.

SOM EN VERKLIGT glädjande under rättelse kom det, att Iduns redaktion välvilligt öppnat sina spalter för belysandet af en sak, som i sanning mer än de flesta är behjärtansvärd — nämligen småskolelärarinornas löneförhållanden såväl på landet som i staden.

Att en snar förbättring härutinnan är lika berättigad som på det högsta af nöden, torde följande upplysningar kunna bevisa.

Vi afse här närmast småskolelärarinornas ställning i rikets tredje stad.

Under de fem första tjänsteåren utgöres lönen af 50 kr. i månaden. Af denna respektabla summa göres dessutom ett månatligt afdrag till pensionskassan, så att lönen på detta sätt reducerad slutligen utgöres af 48 kr. 66 öre. (Efter de fem åren blir lönen 57:30 i månaden.)

Inga vidlyftiga haranger behövas egentligen för att bevisa, huru otillräcklig denna är.

Siffror tala härvidlag tydligare än ord. Beräknas inackordering efter gängse pris till 40 kr. pr månad, så återstår — 8 kr. och 66 öre.

Att rätt kunna använda dessa, så att de räcka till tvätt, kläder, skatt etc., därtill fordras sannerligen en större beräkningskonst än den, som inhämtas i matematikens högsta stadium. Hvad som blir öfver till att använda på den intellektuella utbildningen — hvilket småskolelärarinorna såväl som hvarje framåtsträfvande individ ha behof af — är lätt uträknadt. Skall då verkligen i ett land, där regeringen satt folkupplysningens höjande till sitt förnämsta mål, deras arbete, åt hvilka mödrarna först lämna sina små, så underskattas, att de betalas med en penning, så ringa att de omöjligt utan hjälp från sina hem kunna reda sig därpå!

Ett af de förnämsta »skälen» mot lönernas höjande har alltid varit, »att de ha sina hem i (ifrågavarande) stad och således ej behöfva så stor lön.» I sanning ett talande argument! Hemmen skola således bidraga till deras underhåll, och skall lönen (såsom höga vederbörande låta påskina) endast betraktas såsom nålpenningar åt välbergade familjers döttrar, ja, då skulle vi ha skäl att anse den för stor. Men detta är väl ej ursprungligen afsikten. Borde det ej ur både kristlig och social synpunkt vara tvärtom, eller att dottern, för hvilka föräldrarna gjort uppföringar, sedan i sin mån återgäldade desamma? Och därför kännas dessa dåliga löneförhållanden mest tryckande för de småskolelärarinor, som hafva fattiga hem och få betala sin inackordering efter gängse pris samt sålunda äro hänvisade till sig själfva.

Om betydelsen och vikten af det arbete, som nedlägges i småskolan, därom talas vidt och ofta, men ytterst sällan höjes någons röst för »grundläggarnas» löneförhöjning.

Det har ofta inträffat på tal härom, att småskolelärarinornas arbete jämförts med telefon-, telegraf- och fabriksarbeterskornas arbete, och att de då befunnits jämförelsevis högt aflönade. Det vore önskligt, att man vid jämförelser ville — såsom sunda förnuftet bjuder — taga hänsyn till arbetets beskaffenhet och jämföra dem med de i detta hänseende närmast stående, nämligen folkskolelärarinorna.

Hvar och en, som aldrig så litet sysslat med undervisning, vet huru i hög grad tålmodspröfvande och just genom sin enformighet tröttande arbetet är i skolans lägre klasser. Vi tro, att alla mödrar, som själfva sysslat med sina barns undervisning, skola ge oss rätt härutinnan.

Småskolelärarinornas oproportionerligt låga löner framgå bäst af följande fall. I Malmö hafva nämligen dessa — för att spara stadens medel — erhållit tillåtelse att äfven läsa i 1 kl. folkskola. I detta fall finnes alls ingen olikhet mellan en små- och en folkskolelärarinns arbete. Barnantal lika, lektionstid lika, hemarbete lika!

Men då en folkskolelärarinna betalas med 100 kr. pr månad, erhåller en småskolelärarinna endast en tillökning af 8 kr., således 57 kr. eller knappast 25 öre i timmen. Finnes någon rimlig proportion härutinnan?

En småskolelärarinna måste således för att själf kunna försörja sig söka sig extra inkomster.

Och just detta jäktande efter privatläsning etc. har af den öfriga lärarepersonalen framställts såsom ett kraftigt skäl till löneförhöjning. Således hänvisas småskolelärarinorna till det, som af den öfriga lärarekåren anses förkastligt samt hämmande för skolarbetet!

Hvad beträffar förslag till missförhållandenas afhjälpan, så finnes endast ett: tillräcklig löneförhöjning.

Vi skulle kunna framdraga fakta, huru en ung kvinna nyligen — vi tveka ej att säga till följd af öfveranstängande nödtvungen privatläsning — brutits i förtid. Och så kan ingenting sparas undan under de »goda åren». Taflan är mörk, men sann.

Det vore önskligt, om kvinnornas förnämsta målsman i vårt land, Ellen Key, ville i Idun låna sin penna åt »de smås» talan, eller att någon ville uttala sina tankar om en minimilön, en lön, som kunde föda sin innehafvare utan försakelse af det nödvändigaste, då denna år efter år pliktstroget uppfyller ett mödosamt och ansvarsfullt arbete.

X.

ERIK XIV I DIKTEN. ANTECKNINGAR AF GEORG NORDENSVAN.

I.

»ERIK XIV.» sade en målare, som hette Figge, »Erik XIV var en snobbig kung — siden och mårpälisar, båtfärder i månsken, rödt skägg som jag.» Allt detta till skillnad från Gustaf Adolf, som var »inte alls pittoresk, bara kyller och grått — och tjock och fet och religiös...»

Nå, det där får stå för Figges räkning.

Ett faktum är, att Erik XIV varit ett af den svenska diktningens älsklingsbarn — hvilket är ett bevis bland andra på, att det ej är de sympatiska och vördnadsvärda människorna, som äro de mest intresseväckande och lockande till poetisk behandling. Bland den svenska häfdens personligheter är kung Erik onekligen en af de mindre sympatiska, men detta har ej hindrat att han gång på gång blifvit idealiserad till romantisk hjälte. Hans olycksöde, straffet som drabbade honom i lefvande lifvet, har fått öfverskylla hans ogärningar, och hans otillräknelighet urskuldar ju något. Som bekant började en lofvande skolyngling en kria med orden: »Vansinnig och omgifven af dåliga rådgifvare kan jag ej annat än beklaga Erik XIV.» Deltagande har han liksom andra olyckliga rätt att fordra.

Han har också varit föremål för deltagande och för försök till psykologisk förklaring från skaldar och författare af både högre och lägre rang. Gustaf III intresserade sig mycket för honom, äfven om den kungliga författaren ej kom att behandla hans öde i dikten. Lidner gjorde det däremot i sitt sorgspel »Erik XIV», skrivet i Paris 1781 men tryckt först 1800, 7 år efter skaldens död, och uppfördt först 1843 på dåvarande Mindre teatern i Stockholm.

Sedan har Bernhard von Beskow 1827 och John Börjeson 1846 och 1861 behandlat den olycklige konungen, hvar och en i två femaktsdramer, det förra skildrande Erik som konung, det andra som fånge. Börjesons »Erik XIV» gjorde på sin tid stor lycka på kungliga scenen. Edvard Bäckström upptog år 1870 i det lilla skådespelet »En krona» Erik och Karin som föremål för en dramatisk dikt. Efter honom följde Julius Sellman med dramat »Kung Erik», uppfördt på gamla operan 1886, och nu senast ha, som bekant, August Strindberg framfört Erik i två dramer och Adolf Pauli en.

Och i romanform äro Erik och Karin behandlade af Vilhelmina Stålberg (»Karin Månsdotter», 1848), af Gustaf Björnin (»Prokuratören», utgifven anonymt 1886), af pseudonymen Karl Blinck (»Erik XIV och Johan III», två romaner, 1892), af Per Thomasson och kanske af flere. En holländsk författare (författarinna?) vid namn Wallis har ock behandlat Erik XIV i romanen »Furstegunst», som utkom i svensk öfversättning 1887.

För det manliga släktet är den lustiga parodien »Erik XIV» en gammal bekant från studentspexen. Det är där, Karin Månsdotters fader kallas »den bekante korpral Månsdotter».

Nu skall läsaren inte frukta att få till lifs någon redogörelse för alla dessa olika varianter af kung Eriks saga — detta är endast några anteckningar om den olika uppfattning af Erik och hans samtida, som i dikterna kommer till synes och som har sitt intresse för den, som i dikten söker en återspeglning af olika individualiteter och af olika tiders synpunkter och karaktär. Ty den Erik, Lidner, Beskow, Vilhelmina, Börjeson, Björnin, Strindberg framställt är lika många olika personer som de olika författarnes antal, och en hvar af dessa personer är en produkt af sin tids åskådningssätt och af sin skalds personliga temperament. Någon fotografiskt trovärdig bild af den verkliga Erik XIV, sådan han gick och stod, skall man ej vänta i någon af dikterna — en på sträng och intim historisk källforskning baserad utförlig framställning af honom finns ej i vår litteratur, äfven om ansatser åt det hållet ej saknas i rent historiska studier.

Lidner redan anger de dominerande dragen i Eriks personlighet, sådan denne sedan ingått i det allmänna medvetandet. I grund och botten ädelt anlagd och rikt begåfvad men svag och misstänksam har han sin farligaste fiende i sitt eget jag. I tidens stil — den för känslsamhet svärmande tidens — har han många granna ord att säga om ädelhet och om hjärta, och som en äkta Lidnersk hjälte faller han — liksom för öfrigt äfven de andra i stycket uppträdande — gärna tårar öfver alla mänskliga olyckor, däribland ej minst öfver tvånget att visa hårdhet, hvilket tvång är härskarens pålagdt.

»Ack, hvad det hjärtat sårar,
att nödgas vara hård!»

Klemming foto.

MATSALÉN.

KAFÉET.

FRÅN DET NYA GRAND HOTEL.

säger Erik. (Samma känsla går igen hos Strindbergs Gustaf Vasa, fastän naturligtvis klädd i helt annan dräkt.) Lidners känslofulla Erik har ett allt för lättroddt hjärta, det bidrager till hans olycka:

»Att, som jag har gjort, med känslor kronan bära,
Det är att störta sig och folkets otack nära.»

Han måste bli tyrann, om han skall kunna hålla sig kvar vid makten.

»Vid Gud, jag blifva vill barbar!»
utropar han.

Det är hos figurerna i detta skådespel tårögd sentimentalitet öfver hela linien. Man gråter och mördar och fäller en tår på den mördades stoft. Johan III:s ord, då han tar kronan från Erik, äro betecknande för stilen:

»Hör rör mig ej hans fall! Jag vet han var barbar,
Men han olycklig är, han rätt till tårar har.»

Likaså den mördade Svante Stures änka, som räcker Erik giftdrycken. Hon »ömmar för hans öde» och yttrar bland annat, att

»den största oväns fall med tårar skådas bör.»

Lidner föregår senare diktare med att till det historiskt gifna foga fritt uppfunna konflikter. Ett drama måste ju ha en intrig, och det var för skalderna ej alltid nog att fånga de intressen, som representerades af Erik och hans omgivning, och ur dessa intressens inbördes brytning skapa en dramatisk konflikt. De som behandlat Eriks historia i dramatisk och romanform ha i regeln undvikit just detta sätt att förklara händelserna och i stället tagit sin tillflykt till småintriger och hemmagjorda konflikter och låtit de kända historiska händelserna framgå ur dessa.

Hos Lidner älskar Nils Sture konungens syster Sofia. Johan vill begagna sig härpå för att vinna den unge Sturen för sina planer, han öfvertalar sin syster att söka förnä Nils till affall från konungen, men Sture förblir sin konung trogen och blir ändå af denne misstänkt och mördad, oskyldig till det brott, man sökt förleda honom till.

Vida längre är intrigen drivven i Sell-

mans »Kung Erik», där en hel rad ogynnsamma omständigheter föra kungen i olycka — vida mer än hvad hans egen karaktär eller karaktärslöshet gör det. Den drivande kraften är här en tysk öfverste i Eriks tjänst. Tysken har fått en korg af den stolta Brita Sture, Nils Stures syster. För att hämnas vill han störta Sturen, som redan förut är föremål för kungens misstankar. Kungen inbillar sig nämligen, att Sture är förälskad i Karin Månsdotter. Sturen fångas, Karin är oförsiktig nog att af ren barmhertighet skicka vin och frukter till honom, kungen får se en bricka med dylikt, anser denna omtanke om fångens välbefinnande som ett bevis på en otillbörlig förtrolighet de båda emellan, drar sin dolk och rusar ursinnig i väg att mördarivalen. Eriks död åstadkommes sedan på så sätt, att Brita Sture för att hämnas mordet på sin fader och sina bröder smusslat en bögare giftblandadt vin in till den fångne konungen. Denne blir i det samma frigifven af kung Johan, hans maka och barn anlända, lifvet ler på nytt emot honom och dem alla. Då fattar han händelsevis bögaren för att läska sig — och dricker giftet.

Något dylikt intrigspele — där slumpen spelar så stor roll — förekommer ej i de öfriga Erik XIV:dramerna. Beskows version af ämnet är dramatiserad historia med Schiller som närmaste förebild. Eriks död sker äfven där till följd af en intrig och utan Johans vilja — det är påfvens nuntius Possevinus, som lockat Johan till att utfärda en dödsdom och som styr om, att den blir skyndsamt utförd, kungens kontraorder kommer, när domen redan är fullbordad. Börjeson skref med Shakespeare som förebild och i nyromantikens anda med sväljande lyrik, praktfulla vers, lidelse och fart i de omväxlande, färgrika taflorna. Hans »Erik XIV» är tvifvelsutan den mest vägande poetiska behandling af konungens person och öden.

FIGURER UR SKISSBOKEN. AF RAFAEL. (FÖRF. TILL »EN PASSIONSHISTORIA».)

VI.

FRÖKEN SARA BACKFISCH är sexton år. hon bär i hvardagslag mörk jackkostym med bjärt väst, mycket omsorgsfullt knuten halsduksrosett och matroshatt. Hennes ljusa fläta hänger ned åt ryggen; dels har hon en smula svårt att helt skilja sig från barndomen, dels har »han», som hon tror sig beundra i all hemlighet, sagt, att hon borde heta Margareta, tilläggande, i det han bjöd henne armen ut till buffeten: »Mein schönes Fräulein, darf ich wagen meinen Arm und Geleit Ihr anzutragen?»

Sarah Backfisch läser på studenten med den bestämda föresatsen att en gång förvärfva en professur; för öfrigt afskyr hon studier och är anhängare af fröken Keys åsikter om kvinnan, särskildt sedan hennes tant sagt, att talet om moderlighet är oanständigt. Samma skriftställarinnas uttalanden om patriotismen sluter sig Sarah helt till, på samma gång hon åhör alla historiska tal från Renberget å Skansen och, blek af hänförelse, med ögon som små springbrunnar, sjunger med i »Hör oss Svea» och »Hjälta, som bedjen».

Först när Sarah går och lägger sig, vaknar läslusten, helst man förbjudit henne läsa på sängen. Har ej yngsta syster somnat, mutas hon, och en mörk skärm hänges för lampan.

Hon har tre böcker i famnen, när hon stiger i säng: Viktor Rydbergs dikter, Nietzsche, nota bene Zarathustra i någon svensk, förkortad upplaga, samt den »lifvade» boken. Rydbergs dikter är andaktsboken. Hon börjar med den och läser:

»Arma Psyche, född bland skuggor, här i jorde-
lifvets dal,
Längtar du till ljus och frihet, till det skönas ideal.»

Hon har ingen näsduk hos sig, men torkar tårarne med lakanet och fortsätter:

FRÅN KRIGSSKÅDEPLATSEN I SYD-AFRIKA: »DET SISTA BREFVET».

»Trår du till en himmelsk brudgum, stackars barn,
hvert bär din färd?
Skall din blyga längtan gäckas eller nå sin drömda
värld?»

Hon kämpar tappert med tanken, som gycklar fram »hans» bild, och läser poemet med serafiskt lugn till slutet. Då slår hon igen boken med en hastig liten smäll och lägger åsido aftonens högre läseinsats.

»Zarathustra» tas nu fram. Det nyss mustaschprydda föremålet för hennes svärmeri har sagt, att hvar tänkande människa bör läsa Nietzsche. Hennes »bästa vän», som hon anförtrott sig åt, har lånat henne boken, medan vännens pappa är bortrest. Sara läser några sidor; det är inte så lätt att förstå, men så mycket begriper hon, att det är »vådligt stilt». Hon kvärfver några gäspningar och antecknar på omslaget ett lämpligt citat, som hon skall så där liksom händelsevis använda, när hon är hans moitié i »Folkdansens vänner». Hon lär sig det utantill, dunkar sig med Zarathustra i hufvudet, för att det skall sitta kvar, hvarefter hon anser sig kunna ta ihop med den »lifvade» boken.

Blad efter blad vändes; hon är alls inte sömning; det är så spännande. Ett par sidor, som hon flyktigt genomögnar, anser hon sig böra hoppa äfver. Det är en röst inom henne, som starkt lockar till att läsa om det, men hon tar bara om hälften och segrar mot det öfriga. Lyckligtvis har hon sparat en del chokladpraliner att mugga på. Tyst, rörde inte mamma på sig därinne? Behändigt släcker hon lampan och lägger undan böckerna.

Nej, allt är åter stilla; ingen kommer. Hon har tre vaxtändstickor. Medan två brinna ut, läser hon, sittande i sängen, ut kapitlet. Den tredje ägnar hon åt ett stycke Rydberg till:

»Maria drömmar i rosegård,

Därute är tråldom och våld och kif,
En döende värld af synder mätt,
Därinne drömmar om evigt lif,
Om frid på jord...»

Nu slocknar stic-kan. Sara ligger länge vaken. Hon lider af indigestion. Emellertid svärmar hon för det hvita pulfret, som en gång skall göra det välsignade mat-ätandet onödigt.

Jag tillåter mig uttala mina sympatier för fröken Backfisch. Det blir nog ett godt exemplar, bara hon blir genomstekt. För all del, tro ej, att jag plagierat ur den afskyvärda »kväsarmarschen». Jag hatar all kväsarrolighet.

Men apropos — fröken Backfisch är musikalisk. Hon älskar särskildt »kväsarvalsen» och Beethovens ess-dur-symfoni.

Ingenting är svårare än att välja en bra man, om icke möjligen att välja en bra hustru.

J. J. ROUSSEAU.

NÄR INTRÄFFAR SEKELSKIFTET?

HUR KAN MAN väl tvista om denna enkla sak? Den borde väl vara alldeles oomtvistlig! Skall jag ha 10 kronor, så är jag väl icke tillfreds, förrän jag har fått den tionde; skall jag ha 100 kronor, så nöjer jag mig inte med 99, och skulle jag ha 1900 kronor (ack, att det vore så väl!), men bara hade fått 1899, så skulle jag naturligtvis kräva en till. Att det 1900-de året måste höra med till det nittonde århundradet, det måste väl vara lika klart som att 2 och 2 är 4.

Hvaraf kommer sig då, att man tviflar och tvistar och tar fel?

Visst icke genom någon förväxling af grundtal och ordningstal, som man på sina håll påstått, utan rätt och slätt af den enkla anledningen, att det är skiftet af hundratal, som praktiskt berör oss, icke skiftet af århundrade.

Detta »18-hundrade» har ju nu följt oss i hela vårt lif. Det har vuxit samman med oss, med vår glädje och vår sorg, med vårt arbete, med våra minnen, med vår längtan och vårt hopp. Hvarje dag ha vi hört det och sagt det och skrivit det.

Det var liksom litet högtidligt hvar gång vi skulle begynna att säga och skriva nytt årtal, och vi skrefvo ofta fel till en början. Men det gick snart öfver, vi blefvo vana vid ombytet — och så följde ju alltid det gamla »18-hundra» med! Men att nu säga farväl till det också, det blir — nej, kan det verkligen gå för sig!

Seklet — århundradet?! Ja, vid ett eller annat högtidligt tillfälle ha vi nog nämnt det, men högst få så ofta som en gång i veckan i genomsnitt, de allra flesta knappast en gång i månaden. Någon förtrolighet har icke utvecklats sig, än mindre någon kärlek. Snarare har det varit en smula ironi och bitterhet med i talet om »vårt upplysta århundrade», »vårt framskridna århundrade», »vårt humana (?) århundrade» o. s. v. Jag för min del har inte varit alldeles fri från en viss afvoghet mot detta halft främmande väsen. Kanske beror det på förargelse öfver dess opposition mot hundra-talet, som det vid alla möjliga och omöjliga tillfällen vill vara före. Rätt som det var kom det och gjorde sitt näsvisa 19-tal gällande, medan vårt ärevördiga 18 ännu satt på sin rättmätiga tron och regerade oss i stort som smått!

Nej, århundradena kunna skifta när helst de behaga; vi människor skola för det mesta knappast märka det engång! Men öfvergången från »18 hundra» till »19 hundra» — det blir en allvarsam affär! Jag vill inte engång tala om alla de blanketter och meddelanden och brefpapper med påtryckt 18., som komma att tillspilloges. Hvarje dag och hvarje timme komma vi att erinras om den stora förgängelsen; vårt hela lif blir upp- och nedvändt. Vi få svårt att hålla reda på minsta sak, som har något med tideräkning att göra, till och med vår egen och våra barns ålder, för att nu icke

FRÅN KRIGSSKÅDEPLATSEN I SYD-AFRIKA: DRABBNINGEN VID ELANDSLAGTE.

tala om silfverbröllopsdagar, tjänstestjubi-
léer och andra dylika högtidsdagar.

Och nu till nyåret är det denna stora
öfvergång sker, det kan lika litet bort-
disputeras, som att öfvergången till det
nya århundradet inträffar först vid
nyåret 1901.

(»URD».)

J. NICOLAISEN.

VÅRA ILLUSTRATIONER.

GRAND HOTEL är nu efter genomgången långvarig
restaurering mer än någonsin Sveriges förnämsta
hotell, ej blott beträffande storlek, utan också i afse-
ende på inredning. Det är sålunda till stor del
i sitt inre alldeles om-
byggt. Att det i många
afseenden vunnit på den
restaurering, därom
kan en hvar öfvertyga
sig, som nu aflägger ett
besök i det moderniserade
hotellet. Redan vid
inträdet i stora vestibulen,
en pelarprydd hall,
mötes man af betydande
förändringar och förbättringar.
Till vänster har man ett
synnerligen stilfullt och
hemtrefligt inreddt läsrum
samt innan-

DIREKTÖR N. TRULSON.

för detta en amerikansk bar, där alla möjliga lä-
skedrycker serveras. Till höger i vestibulen ligger en
särdeles inbjudande konversationsalong och bredvid
denna hotellets nya matsal. Här synas alla bemödan-
den hafva koncentrerat sig för att åstadkomma något
riktigt utsökt på en gång nobelt, elegant, gediget och
hemtrefligt. Och att vederbörande härutinnan lyckats
öfver förväntan måste medgifvas. Vi hafva ingenstä-
des sett en matsal, som i nyssnämnda hänseende kan
likställas med denna. Med sin lika enkla som smak-
fulla elektriska belysning, bestående af från det hvita
taket långt nedhängande enstaka mattslipade glödlam-
por, liknande ljusdroppar, med sin tjocka, varma mat-
ta, sina med äkta mahogny beklädda och med äkta för-
gyllda bronsbeslag utsirade väggar och pelare gör mat-
salen ett oemotståndligt inbjudande intryck. Härtill
kommer också, att man under dygnets ljusa timmar
från denna matsal har en den mest hänförande utsikt
öfver strömmen mot slottet.

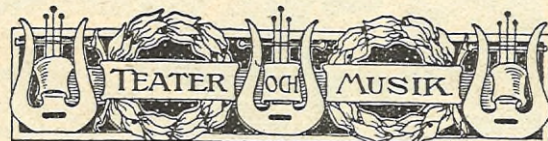
Några trappsteg nedanför matsalen, inne i f. d.
Bolinderska huset, ligger det originella kaféet, inreddt i
något slags indisk pagodstil med väggar och pelare
beklädda med perslin. Resanderummen äro natur-
ligtvis inredda med större eller mindre elegans, allt
efter deras läge. Komfort och gedigenhet äro de ut-
märkande egenskaperna. Möbleringen är delvis ny, del-
vis grundligt restaurerad. Det hufvudsakligaste arbetet
härvid har utförts af de båda framstående firmorna
Myrstedt & Stern samt K. M. Lundberg.

En af de intressantaste afdelningarna i hela hotel-
let är köksafdelningen. Hög, ljus och luftig samt på
allt sätt praktiskt och ändamålsenligt inredd är denna
afdelning i sitt slag säkerligen enastående i Norden.
Vi meddela här afbildningar af matsalen och kaféet.
Vår afsikt hade äfven varit, att gifva en bild af köks-

departementet, men vi lyckades ej i tid från fotografen
erhålla fotografien af detsamma.

Grand Hotels restaurering har försiggått under
högsta insende af direktör N. Trulson, som bekant
en europeisk storhet på hotellområdet, känd bl. a.
för igångsättandet af de stora hotellen Bristol och
Palast-Hotel i Berlin. Ombyggnaden har för öfrigt
utförts af arkitekten T. Stenberg med biträde af arkit.
L. Peterson.

Hotellet öppnades den 28 november, sedan det
dagen förut invigts med en splendid fest, till hvilken
direktionen inbjudit representanter för pressen och
andra.

KUNGL. TEATERN. Ett tredje besök för att höra
Berwalds opera »Estrella de Soria» har ytterligare
stärkt oss i den åsikten, att denna opera på grund af
sin förträffliga musik och trots sin ohjälpliga libretto
dock äger nog lifskraft att hålla sig uppe och förvärfva
allt flere vänner. Och lika mycket erkännande som k.
teaterns direktion förtjänar för sitt upptagande af den-
samma, lika mycket anse vi det vara hennes plikt att
— om ej annat, så af pietetsskal — hålla denna opera
å repertoaren. Berwald är dock en af de få opera-
kompositörer, som vi med stolthet kunna räkna till de
våra. Och det utförande, som kommer operan till
del för närvarande, är också det allra bästa. Endast att

Henneberg-Siden

— endast äkta, när det införskrifves direkt
från mina fabriker —

Nyttiga Julklappar
för
Barnen!

ROSS-KLÄDER
I
största urval
hos
M. BENDIX,

29c Drottninggatan 29c,
5 Sturegatan 5.

Köp alltid radiatorsmör!

Bolinders Gaskök

ekonomiska — hållbara — billiga.

Lämpligaste julklapp åt herrar

en låda af Havanna Magasinets cigarrer
Drottninggatan 21, STOCKHOLM, Filial: Norrmalmstorg.
Filial i Göteborg: Göteborgs Arkader.

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och
Oleintvål till linnettvätt användes lämpligast
sålunda:
»1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under om-
röring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen.
Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.»
Finnas hos de flesta specierhandlare samt i mina butiker.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.
Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:
Lager-Öl, Lagerdricka
Pilsner-Öl, Iskällare-Dricka
samt såsom specialitet:
Pilsner-Dricka
Allm. telef. 36 56. Räkstel 18.

Med anledning af »Clematis» värde-
fulla uppsats i Idun för d. 10 febr.
»Om farorna vid barns uppfödande
med komjölk», få vi härmed som fullt
jämförlig med alla förekommande ut-
ländska apparater framhålla:

BABY

SVENSK DIFLASKAPPARAT
rekommenderad af professor Medin.
Apparaten kostar komplett med 8 fla-
skor och kokkärl kr. 6:—
Dito utan kokkärl » 3: 50

Med hvarje apparat följer »Kortfat-
tade regler för späda barns uppfödande med komjölk» af professor O. Medin.
Apparaten, som redan vunnit särdeles stor spridning äfven i grannländerna, är, ut-
om af professor Medin och d:r Carl Flensburg i Idun för den 2 mars 1892, förordad af
e. o. professor W. Pipping i Helsingfors och d:r Chr. Doderlein i Kristiania m. fl.
Säljes i parti hos hrr G. Abramson & Co, Stockholm och i minut hos hrr Alb. Stille,
Ch. O. Werner, Josephsson & Agren, Sandgrens bosättningsmagasin, Kuntze & Co, Nu-
ma Peterson, Akerholmska bosättningsmagasinet samt alla apotek i Stockholm.
I Göteborg i Ch. O. Werners filial. Dessutom å de flesta apotek i riket.

Via postlinjen **SASSNITZ—TRELLEBORG**

förmedlas den snabbaste förbindelsen till kontinenten medelst de stora, elegant och be-
kvämt inredda *Kjulångarne Svea* och *Germania* samt propellerångarne *Res* och
Imperator. OBS! Endast en tullbehandling! Vidare genom von Essen & Frick, Malmö,
Kontinentkontoret, Trelleborg, och Stockholms Resebureau, Stockholm, genom hvilken se-
nare biljetter för resor öfver hela världen tillhandahållas. Svenska rundresbiljetter ut-
lämnas genast utan tillägg af provision.

Sparkasseräkning

Räntegodtgörelse 5 proc.
I landsorten boende torde hänvända sig
direkt till banken.

**Aktiebolaget
Stockholms Diskontobank**
Hufvudkontor:
1 Regeringsgatan 1
Afdelningskontor: HÖTORGET 8.

**Aktiebolaget
Sundsvalls Handelsbank,**
Gustaf Adolfs Torg n:r 14,
godtgör ä sparkasseräkning 5 %
Å hvarje bok kan lyftas intill kr. 1,000 i
månaden utan särskild uppsägning.

**Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,**
Drottninggatan 6.
Hushållsräkning 5 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

**Sydsvenska
Kredit-Aktie-Bolaget,**
Stockholm, Fredsgatan 24.
(Fonder kr. 4,215,000)
Deposition 5 %
Kapitalräkning 5 %
Sparkasseräkning 5 %
Upp- & Afskrifning 3 %

FÖRVARINGSFACK

uthyras af
**AKTIEBOLAGET
STOCKHOLMS HANDELSBANK**
8 Arsenalsgatan 8.

få höra fru Östberg i titelpartiet — en af hennes briljantaste uppgifter — är värdt ett, ja flere besök. Och fröken Hulting behöfde bara ett tydligare textuttal för att som Zulma vara riktigt bra. Att nu ej tala om hr Ödmann, hvilken sjunger som — en gud höllo vi på att säga, eller åtminstone som en äkta tenor. Operan i sin helhet går för öfrigt förträffligt.

MUSIKFÖRENINGEN gaf den 28 november sin 54:e konsert, hvarvid Händels odödliga oratorium »Messias» kom till utförande under professor Nerudas ledning. Buret af den renaste evangeliska trosvisshet och en på den religiösa musikens område nära nog enastående skaparformåga, kan detta härliga oratorium ej annat än verka medryckande och upplyftande. Från ähörandet af detsamma går man som från en stämmingsfull gudstjänst.

Att i detta på skönheter så rika verk, som består af ett femtiotal nummer, dels instrumentala såsom uvertyren och en pastoralsymfoni, dels vokala, såsom recitativ, arior och körer, framhålla några särskildt framför andra stöter på vanskliheter. Köreerna spela i detta oratorium en framstående roll, och bland dem kunna vi ej underlåta att nämna i första afdelningen »Herren sin son» och »Ära ske Gud», i den andra »Se, detta är Guds lamm», »Som rädda får», »Porten gör hög» och det öfversvinnligt strålände »Halleluja» samt i den tredje afdelningen »Efter döden» och slutkören med »Amen». Köreerna med deras ofta svåra och ansträngande rullader gingo särdeles förträffligt och med ypperlig nyansering.

Solostämmorna utfördes af fröken Alma Hulting (sopran), fru Dina Edling (alt), hrr Wilhelm Klein (tenor) och Salomon Smith (bas).

Af dessa kvarstå från oratoriets senaste utförande härstädes för tio år sedan endast fru Edling och hr

Smith. Dessa framstå också nu såsom de sin uppgift mest vuxna, särskildt hr Smith, hvilken näppeligen i detta maktpåliggande parti torde finna sin öfverman bland nutidens oratoriesångare. Stämman klingade och kanske glansfullare än någonsin. Fru Edling lämpar sig också — det är bekant sedan gammalt — för oratoriet, och om än i vokalt hänseende någon svaghet gjorde sig bemärkt, så gjorde sig dock den rätta tolkningen af det henne åliggande partiet gällande. Fröken Hulting var öfverraskande god och förtjänar erkännande för sitt verkliga intresserade utförande af sopranstämman. Hr Klein är en god och användbar tenor, som dock lider af en märkbart pressad tonansättning, som gör stämman något tunn.

K. Hofkapellet utförde ackompanjemanget på det hela taget förtjänstfullt. Än större erkännande förtjänar denna gång som sagdt kören. Största berömmet tillkommer dock prof. Neruda, som med vanligt nit och ovanlig skicklighet ledt det imposanta och anslående verkets hela inöfning och utförande. Bifallet var och vid slutet af hvarje afdelning särdeles lifligt. Musikaliska akademiens stora sal var fullsatt till sista plats och bland publiken märktes konungen och hertiginnan af Dalarna.

STUDENTKONSERTEN. Den 30 november var studentsångens stora dag här i Stockholm. Sedan den ungdomliga kören direkt från Upsalataget i slutna led begifvit sig till Karl XII:s torg och där i toner hyllat hjältekonungens minne, gällde turen Katarina strålände tempel uppe på Söders höjder, där en fulltalig, till sista plats packad publik mötte. Konungen, kronprinsen, prins Carl med gemål och hertiginnan af Dalarna hedrade med sin närvaro. Den väldiga, till nära femhundra man uppgående, ypperligt samjungna kören gjorde naturligtvis stor framgång med

HYLIN & C^{OS}

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR.

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med GULDMEALJ

Försäljes i våra butiker

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16.
A. T. 64 69. A. T. 24 97.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

sin populära, välkända repertoar. Liffigast verkade tydligen de stora outslittiga bravurnumren: Wennerbergs hymner »O, Gud som styrer...» och »Hör oss, Svea!» samt Reissigers »Olav Trygvason». Äfven hr C. F. Lundqvists solo i Kjerulfs serenad och framför allt i den utom programmet gifna »Du gamla, du friska» fann lifligaste resonans hos den tacksamma publiken. I ett som allt var den vackra konserten en värdig och hedrande hyllning åt den nitiske och skicklige ledaren, dir. Hedenblad, hvars 25-årsjubileum som studentsångens anförare den närmast var afsedd att hufvudsakligen fästa.

Silfver
för bosättning
i största urval, till billigaste pris hos
K. ANDERSON,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.

C. H. Lagerström
Stockholm
Frejamagasinet
Sybehörs- och Modeaffär.
Specialitet:
Garneringsartiklar
till klädningar o. kappor.

Ulfskola i Örebro.
Grundlig undervisning i uppsättning af alla för ett hem lämpliga väfnader i vagn väfstol från 4 till 10 skatt, skänksa allgöveväfnader, damast m. m.
Nina v. Engeström.

För utstyrslar,
Duktyger, linne- och bomullsvavar,
billigast hos
BRÖDERNA SVENSSON & Co,
16 Hamngatan 16.

Skidor
af svenska, norska och finska typer.
Lappskor (skydda mot golfdrag och kyla i allmänhet), Bambuskidstafvar, Raggsockor, Bandskor m. m.
OBS! Rikt illustr. priskurant gratis på begäran.
Carl Liljefors, Upsala.

Blommor fr. Rivieran
erhållas i en liten trä-ask fullst. frankerad mot insändande af kr. 1:20 i svenska frimärken till Ankefru Lindholm, Corso Mentana 29, Genua.

MUSIK-INSTRUMENTER
af alla slag,
Prisk. sändes gratis. Strängar och Tillbehör
erhållas bäst och billigast från
A. Th. Nilssons Musikhandel,
Norrköping.

Högstedt & Co
32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —
Specialitet:
Bordeaux- & Bourgogne-viner
Billiga priser.

Sparsamma husmödrar!
Köp, pröfva och döm, om icke Nanny Sandströms kokbok:
God husmanskost,
är en liten riktigt bra kokbok! Den nu utkomna nya upplagan är betydligt tillökt och förbättrad af en inom kokkonstens område högst erfaren och ansedd gammal husmoder; kokboken är därför äfven en synnerligen lämplig och billig present till edra tjänarinnor. Pris: häft. i kr., inb. 1,25.
Till salu i alla boklädor och hos
Adolf Johnsons förlag, Stockholm.

Pärmar
IDUN 1899 finnas nu att tillgå. Pris 2 kronor.
Iduns Expedition.

En första klassens Tapisseriaffär
ed finfin kundrets i en af södra Sveriges öfre sjöstäder, finnes att på förmånliga villkor få öfvertaga. Kurant lager. Affären i bästa form. Erforderligt kapital ca 100 kr. Svar till »Förmånliga affär», denna tidnings exp.
(S. T. A. 4728)

Putsmedlet Sol
(Patent)
rekommenderas.

Lektyr!
Ett antal äldre årgångar realiseras till billigt nedsatta priser och erbjudas för dem, som fört ej äga desamma, en billig, omkänd och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom erige portofritt:
in 1893 (nr 1 felas) — 2: 25
in 1894 (komplett) — 2: 25
in 1895 (julnummer oberoänd) — 2: 50
in 1896 (d:o d:o) — 2: 50
in 1897 (d:o d:o) — 3: —
in 1898 (med juln.) — 3: 50
ins julnummer 1894 — 0: 20
ins julnummer 1895 — 0: 55
ingårderoben 1898 (12 n:r) — 1: —
mraten 1894 (nr 19 felas) — 1: 25
mraten 1895 (nr 7 felas) — 1: 50
mraten 1897 (nr 18 felas) — 1: 50
mraten 1898 — 2: —

Märk väl!
Alla följetonger
i
Stockholms-Tidningen
äro särskildt skrifna för tidningen och kunna sålunda ej erhållas i bokhandeln eller för några ören lånas i lämbibliotek.
De kunna alltid bindas i bokformat.
Tre sådana svenska original införs i December.
Stockholms-Tidningens
kostnader för ensamt FÖLJETONGEN öfverstiga
12,000 kr. pr år.
Uppmuntra lefvande svenska författare!
Profprenumerera
för **DECEMBER!**
Pris blott 10 öre samt afgiften till posten, 20 öre, eller tillsammans blott 30 öre.
Stockholms-Tidningen
utkommer med **sju nummer i veckan. Daglig upplaga 100,000 ex.**
Profprenumerera
för
December!
Violoncell-lektioner
gifvas af undertecknad, flerårig elev af professor Klengel i Leipzig.
Fredrik Trobäck,
Kommendörsgatan 46, 4 tr.

Kamrater emellan.
En bok för unga flickor af H. S. LYNGE.
Bemynd. öfvers. af ELISABETH KUYLENSTIERNA. Kronor 2: 25.
»En bok just sådan som unga flickor vilja hafva den.»
I hvarje välförsedd bokhandel på Lars Hökerbergs förlag.

Oöfvertärfad till frambringande af en vacker hud.
KALODERMA
• KALODERMA-GELÉE • KALODERMA-TVÅL •
F. WOLFF & SOHN, KARLSRUHE.
Erhålles å Apoteken samt 1:sta klassens Parfymeri- o. Frisér-Affärer.
Damernas jularbeten.
Mönster för Gobelinsömnad och Konstväfnad af **OLGA HAMBERG.**
Finnes i alla boklädor. Moderna mönster. Prist. 2: 50. (G. 92385)

När det blir kyligt
smakar en god kopp kaffe bättre än eljest, synnerligast om Edert kaffe är blandadt med **Stockholms Kaffe-Aktiebolags** berömda **Intubikaffe**, som af de mest framstående professorer och läkare erkännes att som tillsats göra kaffet hälsosamt, billigt, drygt och välsmakande, och skyddar man sig äfven därigenom mot kaffe-förgiftning, som uppstår vid bruk af kaffe enbart. Detta **Intubikaffe** säljes i hvarje välordnad speceri- och diversehandel i paketer å 25 och å 10 öre, men bör man akta sig för alla värdelösa efterapningar, som gå under namn af äkta, prima eller andra benämningar, hvarför man bör efterse att å hvarje paket är tryckt firmans namn, **Stockholms Kaffe-Aktiebolag**, samt dess fabriksmärke med ordet »Patent», ty endast dessa äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den hälsosammaste och bästa kaffetillsättning.
Passande Julklapp!
Välgjorda Knypeldynor med all sorts tillbehör för knyppling. Äfvensom handsydda trädknappar kunna erhållas från
P. Alexandersson,
Vadstena.
Priskurant mot porto erhålles.

Fru Örn's Atelier
för Damtoiletten,
19 Tunnelg.
Stockholm,
rekommenderas i benägen åtanke. Välkänd elegant snitt till moderata priser. Finaste rekommendationer öfver hela landet. Förfrågningar besvaras omgående. 2
Ärade Damer!
»La Vrai Essence» är de Franska Damernas Sångerskornas och Teaterartisternas bibehållningsmedel, hvarigenom de in i sena ålderdomen kunna bibehålla sitt ungdomliga utseende, den fina och fraicha hyn etc.
Medlet, som i och för sig är alldeles oskadligt, har en förvånansvärd förmåga att verka uppriskande samt göra huden ungdomlig, mjuk och elastisk. Obs! Är icke att jämföra med liljemjök eller dylika saker. Försäljes nu genom Franska Kem. Tekniska Depöten, Gamla Brogatan n:r 30, Stockholm. En fl. kostar kr. 3:—, sändes som postförskott mot kr. 4:—.
Bruksanvisning på svenska följer. Göm adressen!
(S. T. A. 66932)
Göteborgs KEX.

Husmödrar!
Spara
är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållsbesparing!
Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använden i Edra hushåll Pellerins Margarin, Göteborg, som är bäst, ärgast och billigast!

H. G. Söderbergs

Import-Aktiebolag.

Äkta Marie-Briquetter.

Kontor: Slussplan 63 A.
(Räntmästarehuset)

Allm. Tel. 25 82 & 4 51.
Riksk. 575.

Crème de Cholepalmine,

utmärkt hudmedel mot köld,
säljes i tuber à 30 öre och 1 krona
hos Herrar Speceri-, Färg- och Parfymhandlande
m. fl. samt å Apoteken.

Nestlé's Barnmjöl.

Bästa näringsmedel för barn.

30-årig framgång.

Säljes på alla apotek. Parti-försäljning Instruktionsapoteket Nordstjernan. Prof gratis från HECTOR & C:o, Skeppsbron 18, Stockholm.

Züricher-Sidentyger

till fabrikspriser franko och tullfritt
från 50 öre pr meter till kr. 20.

Nyttiga Julpresenter.

Svarta och kulörta Sidentyger för klädningar och bluslif.
Svarta och kulörta Ylleklädningstyger.

Silkes-Sammel, för klädningar, bluslif och garnityrer.
Velveteen, façonerad och enfärgad, alla färger.

Sidenparaplyer från 5 kr. pr st.
Gloriaparaplyer från 2 kr. pr st.

OBS! Marinblå Ylle-Klädningstyger,
alla moderna kvalitéer och nyanser.

Ljusa Klädningstyger
i siden, halvesiden, mohair och hellylle, alla moderna färger.

AUGUST CARLSON.

Siden- och Manufakturmagasiner.
50 Vesterlånggatan 50 och 61 Drottninggatan 61.

Allm. 8 68. Riks- 179.
47 36.
Olaus Olssons Kolimport-A.-B.
Stockholm.
1:a ANTHRACIT.
Hushållskol. Cokes. Marie-Briketter

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.

Stenkol, Cokes,

1:a maskinkrossad Anthracit,

bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneccessärer.
Carré-Briketter

för kokspisar, kakelugnar, stryknugar m. m.

Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppsbron 22. Rikstelefon 427.
Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20.
Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Parmmätaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

Rekvirera provver af våra nyheter i svarta, hvita & kulörta siden-tyger. Gediget urval till bal, sällskaps- och promenadsoalletter. Sändas direkt till privatpersoner meter- & styckevis.

E. Spinner & Cie,

Zürich, Schweiz

förr J. Zürrens Sidenfabrik, äldsta Siden-etablissemantet i Zürich, grundlagt 1825

Ett godt och billigt bordssmör är

Mustads Taffel-Grädd.

Tillhandahålles äfven på 5-kilos lådor.

Örebro Kex

Bäst! * Billigast!

Säljes hos herrar Specerl-, Dellkatess- och Kaffehandlande.

Glacemaskiner

af bästa amerikanska konstruktion.

Liter 2 3 4 6 8 10

Kr 10 - 12.50 15. - 20 - 25 - 30. -

JOSEPH LEJA, Stockholm.

Rekvirera till Julklappar

åt edra gossar några af mina maskiner och de bli säkert nöjda.

Ångmaskiner finnas i olika storlekar till pris kr. 2:50, 3, 4, 5, 7, 11, 12:50, 20 och 30. Prätiga ångbåtar kr. 4:75 och 6:50. Modellmaskiner och axelredningar m. m. finnes. Rekvitioner för jul torde insändas med omgående och åtföljas af likvid.
Albert Brunskog, Eskilstuna.

EN TREFLIG DUBLETT

uthyres åt ensam person, med eller utan inackordering, i officersfamilj. Svar till »K. H. S.», adress Iduns byrå, Klara Södra Kyrkogata 16, Stockholm. (819)

UNE DAME, DISTINGUÉE très bien récommandée, donne des leçons de français et voudrait encore disposer de quelques heures par semaine. S'adresser au Tjädars Bureau, Malmtoresgatan 5, 2 tr.

EN PERSON, VAN VID BARN o. kunnig i sömnad, kan få anställning för fyra barn mellan 4 o. 9 år. Den sökande bör vara fullt pålitlig o. ordentlig, med de bästa rekommendationer samt ej under 25 år. Vidare Strandvägen 29, 1 tr. upp, Thorstenson, Stockholm. (951)

LÄRARINNA, skicklig underv. svenska ämnen och språk, får god plats på egendom nära Stockholm, den 15 januari. Lön 200 kr. Svar. rek., fotografi, sändas Iduns Exp., adr. »15 januari». (952)

FÖR EN BÄTTRE FLICKA, mellan 25 å 30 år, fullt kunnig i matlagning, sömnad och andra hushållsgöromål, finnes plats genast ledig. Godt och väntligt sätt fordras. Sökande skall under husmoders vistelse från hemmet vara skyldig helt och hållet taga värd om detsamma. Goda rekommendationer från föregående platser erforderliga. Fotografi jämte svar till »Alma», adress postlåda 60, Borås. (957)

Lärlarinna,

enkel och anspråkslös, skicklig att undervisa i svenska ämnen, språk och musik, erhåller nästk. januari plats, om fotografi betydligt och uppgift å löneanspråk genast insändas till »1900», Iduns exp. Stockholm.

EN ENKEL FLICKA af god familj, helst något kunnig i finare handarbeten, får, mot fritt vivre och eget rum, under några månader plats som sällskap och hjälp åt fun i enkel, mindre familj, boende på landet i särdeles frisk och vacker trakt af Småland. Svar märkt »Strax på nyåret», insändes till Iduns Exp. f. v. b.

TILL NYÅRET önskas lärarinna i fin familj för två barn om 9 och 10 år. Norra Inackorderingsbyrå Mästernammsgatan 62, Stockholm. 11-3.

EN 18-ÅRIG BILDAD FLICKA, af fin familj, önskar komma i fin, bildad familj eller till äldre dam, som saknar en dotters sällskap och hjälp. Helst på större egendom eller stad. Glad och lifligt lynne. Kunnig och road af konstvärdn. o. finare handarbeten m. m. Nu el. till vären. Svar till »Om dotter», Iduns exp. (948)

EN UNG, ALLVARLIG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk och handelskurs i Göteborg med goda betyg, önskar till nyåret plats å kontor eller som »Lärarinna» i allvarig familj. Svar märkt »E. M. 1900», Helsingborg, poste restante. (954)

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar på nyåret plats i Göteborg eller dess närhet att mot någon betalning gå frun tillhanda. Har genomgått Handarb. Vänner samt äger någon vana uti matlagning. Önsk. anses som familjemedlem. Svar med angifvande af referenser emoloes tacksamt under adr. »A. S.», Söderhamn p. r. (960)

UNG, NÅGOT MUSKALISK, FLICKA önskar efter nyåret plats som sällskap och hjälp hos äldre dam el. i familj. Van vid inomhus förekommande göromål. Lön önskas samt att anses som medlem af familjen. Svar till »22 år», Ringstorp p. r. (961)

EN ANSPRÅKSLÖS FLICKA, med vänligt sätt, arbetsam och pliktrogen, van vid sömnad o. skrifgöromål samt husliga sysslor, söker plats i familj som sällskap o. hjälp. Goda rekommendationer. Svar till »23», Nordiska annonsbyrån, Göteborg. (962)

I ALLA HUSHÅLLSGÖROMÅL såsom matlagning, bakning, sömnad m. m. vä kunnig bildad flicka söker plats. Svar till »Flit», Iduns exp f. v. b.

LÄRARINNA, med goda kunskaper i alla svenska ämnen, språk, musik, handarb. beten, söker plats till nyåret. Svar »Nittisk», Iduns exp. f. v. b. (964)

EN UNG ENKA frågar om någon kunde behöfva hennes hjälp och sällskap. Svar till »Jonny», Nord. Annonsbyrå, Göteborg. (Nord. A. B. 9784)

EN 22-ÅRIG, huslig, pålitlig, föräldralös bättre flicka önskar på nyåret plats liten, vänlig familj i Stockholm eller Göteborg att gå frun tillhanda eller såsom sällskap åt äldre dam. Vackra rekommendationer från föregående platser Svar inor 14 dagar emoloes tacksamt under adress »Oily», Falun p. r. (S. T. A. 66948)

Husmödrar!

En ung flicka (pålitlig) ur ett god hem önskar plats som biträde i familj. Svar torde tacksammast sändas till Ankefru S Nilsson, Slottsbacken 8, Visby, Gotland. (605)

LÄRARINNA söker plats att undervisa minderåriga barn i vanliga skolämne och att deltaga i husliga göromål. Svar till »Blenda», p. r. Katrineholm. (841)

F. d. Fru Bloms Inack.-Byrå

Drottningg. 38. Kl 11-3.

Förmedlar inackorderingar i familj m. ref. såväl i staden, som på landet.

Uthyr möbl. samt omöbl. rum, våningar och affärslokaler.

Anskaffar platser för bildade fruntimmer alla bräncher.

Uträttar kommissioner. Anvisningar å inackord.-ställen gratis. Lämnar underrättelser om privata lektioner.

EN UNG FLICKA

önskar på nyåret några månaders inackordering i Stockholm i ett bildadt och trelligt hem, där hon får vistas som medlem af familjen och får tillfälle att deltaga i de hushållet förekommande göromålen. Svar ej anonyma, med prisuppgift pr månad i hagade adresseras till »Y. Z.», Svenskt Telegrambyråns Filial, Göteborg.

I PRÄSTGÅRD på landet kunna flickor erhålla inackordering. Undervisning medelas, om så önskas, i husliga göromål o. vanliga skolämnen. Äfven konfirmation undervisning meddelas. Närmare genbrevväxling med komminister A. Sandströ Nerikes Kil. (947)

INACKORDERING. Tvänne flickor kunna få god inack. i bättre familj boen mycket centralt på nedre Norrmalm. St. hemtr. rum åt gatan och solsidan. Tillfälle att tala engelska och tyska. Pris 75 för deladt rum. Adr. »Central», Iduns exp.

INACKORDERING i bildad familj på landet önskas nu genast af en ung flicka. Svar med billigaste pr uppgift till »A. B.», Aneby. (953)

Det bästa till sist!

FLORAS

starkt koncentrerade antiseptiska preparat

TIP-TOP

rekommenderas såsom varande det **allra förnämsta** till tändernas, munnens, svalgets och hudens vård.

Då den önskan uttalats, att jag skulle anställa jämförelse mellan ifrågavarande *munvatten* med de i vår handel förekommande starkaste sådana, så har jag prövat dessa på förmåga att i 5 proc. utspädning döda en af de mest seglivade bakterierna. Vid lika förfarande har jag funnit att Vademecum, Gahnellit, koncentrerad Stomatol samt detta preparat ofta gifvit följande lika resultat, *ej så sällan har »Tip-Top» till och med visat sig öfverträffa det ena eller andra preparatet.*

På begäran får jag äfven tillägga, att »Tip-Top» bör lämpa sig särdeles väl till att vid hostsjukdomar, såsom tuberkulos, influensa och katarrer, desinficera näsduken och därigenom hindra smittas öfverförande.

Stockholm den 19 Dec. 1898. E. Almquist, Professor i hygien.

»TIP-TOP»

är ett utmärkt medel mot *tandvärk, ekzem* och *halsåkommor.*

Se vidare de hvarje flaska åtföljande intygen.

Finnes öfver allt.

Tekniska Aktiebolaget FLORA, Gefle.